

Dokumentasjonsnotat: «Ut av videregående med ulik kompetanse – de første årene på arbeidsmarkedet»

Analysegrunnlag for artikkel i SSBs publikasjon
«Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet»

Liv Anne Støren

Arbeidsnotat 9/2011

Arbeidsnotat 9/2011

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183, Majorstuen NO-0302. Besøksadresse: Wergelandsveien 7.

www.nifu.no

Forord

Dette arbeidsnotatet er utarbeidet med ett formål, nemlig å tjene som dokumentasjon for resultater som er presentert i artikkelen «Ut av videregående med ulik kompetanse – de første årene på arbeidsmarkedet», som er publisert i Statistisk sentralbyrå publikasjon «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet». Resultatene som er presentert i denne artikkelen, er basert på en rekke regresjonsanalyser som det naturlig nok ikke var plass til å presentere i publikasjonen. Siden disse analysene ikke er publisert i andre rapporter fra NIFU, presenterer vi dem i dette arbeidsnotatet.

Oslo, november 2011

Jannecke Wiers-Jenssen
Forskningsleder

Innhold

1	Innledning – bakgrunn og formål	7
2	Data og definisjoner	9
3	Arbeidsmarkedssituasjon 2008	12
3.1	Bivariate fordelinger	12
3.2	Analysen av registrert arbeidsledighet. Binomisk logistisk regresjon	13
3.3	Analysen av arbeidsmarkedsstatus. Multinomisk logistisk regresjon	14
	Referanser	21

1 Innledning – bakgrunn og formål

Dette arbeidsnotatet har som formål å tjene som dokumentasjon for resultater som er presentert i artikkelen «Ut av videregående med ulik kompetanse – de første årene på arbeidsmarkedet», som er publisert i Statistisk sentralbyrå publikasjon «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet» (SSB 2011). Naturlig nok er det ikke rom for å gjengi i tabellform alle analyser som ligger til grunn for beregninger og figurer i en artikkel som inngår i en slik artikkelsamling. Siden disse analysene ikke er publisert tidligere av NIFU, ser vi behov for at de dokumenteres i et eget notat. Her går vi imidlertid ikke nærmere inn på substansen i analysene, men viser i den sammenheng til den nevnte artikkelen i SSBs publikasjon. I den grad analysene som dokumenteres nedenfor blir kommentert, vil det være i form av korte mer tekniske kommentarer. Vi håper derfor at lesere av dette notatet også vil lese SSBs publikasjon «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet».

Datamaterialet som benyttes i den nevnte artikkelen – samt i dette notatet – består av elever som begynte i videregående opplæring (for første gang) i 1999 og 2000. Materialet er registerdata, altså ikke utvalg, og data er i all hovedsak innhentet fra Statistisk sentralbyrå. Opplysninger om ungdommenes deltaking i videregående opplæring i årene 1999 – 2003 ble opprinnelig innhentet fra VIGO – fylkenes administrative system over søkere og elever i videregående opplæring.

Dette materialet er benyttet for analyseformål i en rekke tidligere publikasjoner av NIFU-forskere. Det vil si; i flere tilfeller er også kullet som begynte i 2001 med i analysene, og i enkelte tilfeller er det også sammenliknet med personer som *ikke* har noe utdanning utover grunnskolenivå, som i en artikkel av Støren, Opheim og Helland (2009).

I noen av tidligere analysene har vi fulgt personer i disse kullene over i høyere utdanning, i andre konsentrerer vi oss om dem som *ikke* har begynt i høyere utdanning, men som går rett ut i arbeidslivet (eller tar sikte på å gjøre det) etter avsluttet videregående opplæring. Det siste gjelder det materialet som inkluderes i analysene i dette notatet.

Disse tidligere studiene belyser ulike temaer og har ulike innfallsvinkler, og for eventuell nærmere konsultering av disse, vil vi stikkordsmessig oppsummere disse temaene her. Det gjelder:

- Tilgang til læreplasser – forskjeller mellom ungdom med og uten innvandringsbakgrunn (Helland og Støren, 2006)
- Nasjonalitetsforskjeller i karakterer i videregående opplæring (Støren, 2007)
- Gjennomstrømning og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring, med vekt på forskjeller etter sosial bakgrunn og innvandringsbakgrunn (Støren, Helland og Grøgaard, 2008)

- Arbeidsmarkedstilpasning etter kompetansenivå og innvandrerbakgrunn, blant ungdom med lavt – middels kompetansenivå (Støren, Opheim og Helland, 2009)
- Betydning av frafall i videregående opplæring for inntektsforskjeller (Opheim, 2009)
- Overgang til og valg av høyere utdanning, samt studieeffektivitet i høyere utdanning, etter sosial bakgrunn, innvandrerbakgrunn kjønn og fagfelt (Støren, 2009)
- Nasjonalitetsforskjeller i kompetanseoppnåelse i videregående opplæring blant elever på studieforberedende retning (Støren og Helland, 2010)
- Kompetanseoppnåelse i yrkesfagene – sosial reproduksjon (Helland og Støren, 2011)
- Betydning av kvalifikasjoner, tilgang til læreplasser og eventuell «tilstandsavhengighet» for overgangen til arbeidsmarkedet blant ungdom uten innvandringsbakgrunn og ungdom med innvandringsbakgrunn fra ulike verdensdeler (Støren, 2011a)
- Valg av høyere utdanning og tendens til å velge prestisjefylte studier, etter innvandringsbakgrunn og kjønn (Støren, 2011b).

I tillegg er mange av resultatene i de nevnte publikasjonene oppsummert i Støren (2010).

Den aktuelle artikkelen i SSBs publikasjon «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet» kan på noen måter sies å være en oppfølging av studien nevnt i det nest siste av kulepunktene over (det vil si i Støren, 2011a). Ungdommene er nå blitt tre år eldre (rundt 25 år) og er fulgt til november 2008, i stedet for til november 2005 som i den tidligere studien, og blant annet er oppdaterte og utfyllende data angående det å ha vært lærling med i de nyeste analysene.

De nye resultatene som publiseres i «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet», som blant annet er basert på tabellene 3.6 og 3.7 i dette notatet, avviker noe fra resultatene som er rapportert i Støren (2011a). Eksempelvis synes det å ha vært lærling å ha *større* betydning for overgang til arbeidsmarkedet for ungdom med innvandrerbakgrunn enn det som ble funnet i Støren (2011a). Grunnen kan være at vi nå har fulgt ungdommene over flere år, og fanget opp mange som har vært forsinket i sitt opplæringsløp og fått læreplass en god stund etter det som er normalløpet. De dette gjelder (altså har fått læreplass relativt sent) – ikke minst de av dem som har innvandringsbakgrunn, har hatt en stor fordel av dette med tanke på muligheten for å få jobb, sammenliknet med andre ungdommer som ikke har vært lærlinger.

Et annet av resultatene i Støren (2011a) blir bekreftet og *forsterket* i de nye resultatene som er presentert i «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet». Det gjelder tendensen til at «tilstandsavhengighet» – som er et fenomen som omhandler at en marginalisert arbeidsmarkedssituasjon predisponerer for senere arbeidsmarkedsproblemer – i *mindre* grad rammer ungdom med innvandrerbakgrunn enn ungdom uten innvandrerbakgrunn. I dette notatet dokumenteres dette i tabell 3.7.

I kapittel 2 presenterer vi datamaterialet som benyttes, og definisjoner av sentrale variabler som inngår i analysene.

I kapittel 3 presenteres først enkelte resultater i form av deskriptive bivarierte fordelinger, og deretter resultater av regresjonsanalyser.

2 Data og definisjoner

Materialet som analyseres, tar utgangspunkt i elever som begynte i norsk videregående opplæring (for første gang) i enten 1999 eller 2000. Fratrullet er ungdom som hadde bakgrunn i Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika eller Oseania (Australia), som utgjorde 0,6 prosent av den totale elevgruppen (se tabell 2.1). Ungdom med innvandringsbakgrunn som inngår i analysene, hadde alle sin bakgrunn i *Asia, Afrika, Latin-Amerika eller Øst-Europa*. Nedenfor kalles disse henholdsvis innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, uten at det henvises til deres bakgrunn, men det omfatter altså *ikke* ungdom med det som ofte kalles vestlig bakgrunn.

Innvandrere er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre. *Norskfødte med innvandrerforeldre* har foreldre som begge er født i utlandet, men er altså selv født i Norge. Tabell 2.2 viser fordelingen av gruppene.

I tillegg har vi trukket ut (tidligere) elever som hadde begynt i postgymnasial utdanning i observasjonsperioden. Det vil i det alt vesentlige si høyere utdanning, men vi har også holdt utenfor en mindre gruppe som hadde begynt i utdanning på mellomnivå (for eksempel teknisk fagskole eller andre fagskoler). Tabell 2.2 viser hvor mange dette gjelder for hver av de tre hovedgruppene. Vi har dessuten holdt utenom personer som har flyttet fra landet (se tabell 2.1).

Tabell 2.1 Oversikt over materialet som benyttes

	Antall elever
Begynte i vg1 i 1999 eller 2000 («grunnkurs» i disse årene), for første gang	98452
Trekkes fra: «Vestlige», dvs. bakgrunn fra Norden, Vest-Europa, Nord-Amerika eller Oseania (Australia)	579
«Rest 1»	97873
Trekkes fra: Bodde ikke i Norge årene 2006 – 2008	2500
«Rest 2»	95373
Trekkes fra: Hadde begynt i utdanning utover videregående skoles nivå i årene 2002 – 2008	52449
«Rest 3», materialet som analyseres	42924

Tabell 2.2. Fordelingen etter innvandringsbakgrunn (fratrullet vestlige og utflyttede)

	«Rest 2»	Hadde begynt i postgymnasial utdanning		«Rest 3»
	Antall	Antall	Prosent	Antall
Uten innvandringsbakgrunn	90662	50052	55,2	40610
Innvandrer	3425	1645	48,0	1780
Norskfødte med innvandrerforeldre	1286	752	58,5	534
Sum	95373	52449	55,0	42924

Av innvandrerne (tabell 2.2.) kom 27 prosent fra Øst-Europa, og 73 prosent fra Asia, Afrika og Latin-Amerika (de fleste fra Asia). Tilsvarende andeler blant norskfødte med innvandrerforeldre var henholdsvis 9 og 91 prosent. Det er altså en relativt liten andel som hadde østeuropeisk bakgrunn.

Det kan også nevnes at de som er fratrukket på grunn av utflytting (i alt 2500 personer), utgjør 2,5 prosent av ikke-innvandrerne, 4,2 prosent av innvandrerne og 3 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre.

Analysene som presenteres i kapittel 3 i tabellene 3.3 – 3.4, er binomiske logistiske regresjonsanalyser. I tabellene 3.5–3.7 er multinomiske logistiske regresjonsanalyse benyttet. I alle disse analysene inngår et stort antall uavhengige variabler. Tabell 2.3 viser gjennomsnittsverdier på disse variablene for hele materialet som analyseres, samt for henholdsvis ungdom uten innvandringsbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Tabell 2.3 Gjennomsnittsverdier på uavhengige variabler, etter innvandringsbakgrunn (personer med innvandringsbakgrunn fra Vest-Europa, Nord-Amerika og Australia er utelatt).

	Uten innvandringsbakgrunn		Innvandrere		Norskfødte med innvandrerforeldre		Alle	
	Gjennomsnittsverdi	N	Gjennomsnittsverdi	N	Gjennomsnittsverdi	N	Gjennomsnittsverdi	N
Alder i 2008	24,5	40610	25,0	1780	24,7	534	24,6	42924
Startet i videregående i 2000	0,504	40610	0,524	1780	0,436	534	0,504	42924
Jente, uten barn	0,231	40610	0,227	1780	0,236	534	0,230	42924
Jente, med barn	0,170	40610	0,188	1780	0,139	534	0,170	42924
Gutt, med barn	0,106	40610	0,119	1780	0,099	534	0,106	42924
Gutt, uten barn	0,493	40610	0,466	1780	0,526	534	0,494	42924
Bor i Oslo i 2008	0,075	40610	0,404	1780	0,609	534	0,095	42924
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	3,035	40610	2,616	1780	2,685	534	3,013	42924
Økning i kompetansenivå 2005–2008	0,125	40610	0,130	1780	0,099	534	0,124	42924
Kompetansenivå 2008 (skala 1 – 4)	3,160	40610	2,746	1780	2,785	534	3,138	42924
Begynt i allmennfaglig retning	0,219	40610	0,324	1780	0,391	534	0,226	42924
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	0,828	40610	0,689	1780	0,736	534	0,821	42924
Gjennomsnittskarakterer på vg1 (1–6, 6 høyest)	3,216	33640	2,778	1227	2,746	393	3,195	35260 ¹⁾
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	0,315	40610	0,135	1780	0,129	534	0,305	42924
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	0,120	40610	0,075	1780	0,064	534	0,118	42924
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang	0,113	40610	0,192	1780	0,165	534	0,117	42924
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger	0,119	40610	0,161	1780	0,116	534	0,121	42924

¹⁾ Uoppsett om karakterer er her ikke med i beregningen, men er inkludert i regresjonsanalysene og da gitt verdien 0. Samtidig er dummyvariabel for hvorvidt karakteropplysninger finnes inkludert som kontrollvariabel i regresjonsanalysene.

Kompetansenivået er definert slik:

Kompetansenivået 2008 viser til elevstatus høsten 2007 (skoleåret 2007–2008) eller tidligere år, samt høyeste fullførte utdanningsnivå per 1. oktober 2008. Det innebærer at personer registrert med

- «maks. vg1», det vil si første året (trinnet) i videregående opplæring, aldri i løpet av observasjonsperioden fra 1999/2000 til skoleåret 2007–2008, har vært registrert med utdanningsaktivitet på høyere nivå enn dette. Dette kalles **her kompetansenivå 1**.
- De som står med «maks vg2», har på samme måte ikke vært registrert med utdanningsaktivitet utover dette nivået. Dette kalles **her kompetansenivå 2**.
- De som står med «maks vg3 eller lære», har i løpet av nevnte observasjonsperiode vært registrert som vg3-elever eller lærlinger, men har ikke oppnådd yrkes- eller studiekompetanse innen høsten 2008. Dette kalles **her kompetansenivå 3**. (Læretiden varer normalt to år, slik at opplæringsløpet for lærlinger tar fire år mot ellers normalt tre år.)
- Den siste gruppen, som vi her betegner som har oppnådd **kompetansenivå 4**, har oppnådd yrkes- eller studiekompetanse innen høsten 2008.

Kompetansenivåer for 2007, 2006 og 2005 er målt på tilsvarende måter.

Arbeidsmarkedsstatus, det vil si den avhengige variabelen i de multinomiske regresjonsanalysene (se tabell 3.5–3.7) er definert slik:

- «Uten arbeid» omfatter registrert arbeidsledige, personer på arbeidsmarkeds/sysselsettingstiltak, attføringstiltak, uføre/langvarig syke, på sosialhjelp og enslige forsørger (uten arbeidsinntekt). Er ikke registrert som sysselsatte.
- «Annet» omfatter alle som ikke er registrert med noen av de andre aktivitetene/stønadformene.
- «I videregående opplæring». Registrert med igangværende utdanning på videregående skoles nivå den aktuelle høsten, eventuelt kombinert med arbeid. De fleste (69 prosent) i denne gruppen er lærlinger.
- «Arbeid». Er i inntektsgivende arbeid, og er ikke registrert i noen utdanningsaktivitet den aktuelle høsten.

Fordelingen av gruppene etter arbeidsmarkedsstatus høsten 2008 vises i neste kapittel.

3 Arbeidsmarkedssituasjon 2008

3.1 Bivariate fordelinger

I dette kapitlet vises analyser både av registrert arbeidsledighet og av andre former for marginalisering. Vi starter med deskriptive (bivariate) fordelinger. Først vises en fordeling av hele materialet som analyseres (se hvordan det er avgrenset i tabell 2.1 og 2.2), etter definisjonen av status nevnt til slutt i kapittel 2.

Tabell 3.1 Status 2008 etter innvandringsbakgrunn. Prosent.

	Uten arbeid	«Annet»	I videregående opplæring	Arbeid
Uten innvandringsbakgrunn	13,7	5,1	3,8	77,3
Innvandrere	17,6	10,3	2,4	69,6
Norskfødt med innvandrerforeldre	12,4	13,1	1,5	73,0
Alle	13,9	5,5	3,7	77,0

En nærmere fordeling av gruppen «uten arbeid» vises nedenfor i tabell 3.2.

Tabell 3.2 Fordeling av dem som var registrert i en marginal arbeidsmarkedssituasjon («uten arbeid») 2008. Prosent av alle uten innvandringsbakgrunn, alle innvandrere og alle norskfødte med innvandrerforeldre.

	Uten innvandringsbakgrunn	Innvandrere	Norskfødt med innvandrerforeldre	Alle
Registrert helt arbeidsledige	2,8	6,6	3,2	3,0
Syssettings/opplærings-tiltak	0,7	1,3	0,7	0,8
Attføring/yrkeshemmet	5,8	4,5	3,7	5,7
Ufør/langvarig syk	2,5	1,9	3,4	2,5
Enslig forsørger	0,8	1,5	-	0,8
Kun sosialhjelp	1,1	1,9	1,3	1,1
Uten arbeid i alt	13,7	17,6	12,4	13,9
N (=100 prosent)	40610	1780	534	42924

De som er registrert som arbeidsledige, utgjør som vi ser av tabell 3.2, bare en nokså liten del av dem som vi ellers (se tabell 3.1.) definerer som «uten arbeid».

3.2 Analyser av registrert arbeidsledighet. Binomisk logistisk regresjon

Analysene av risikoen for å være registrert som arbeidsledig høsten 2008, er utført som binomiske logistiske regresjonsanalyser, der den avhengige variabelen er dikotomisert. Registrert arbeidsledig har verdi 1, sysselsatt har verdien 0. Analysene omfatter bare disse to gruppene, det vil si at de tilhører arbeidsstyrken. I disse analysene regnes lærlingene med som sysselsatte, siden de inngår blant de sysselsatte i Statistisk sentralbyrås sysselsettingsregister. (Nedenfor, i de multinomiske analysene, er lærlingene karakterisert som å være i gang med videregående opplæring, jf. definisjonen av arbeidsmarkedsstatus i siste avsnitt av kapittel 2.)

Tabell 3.3 Binomisk logistisk regresjon av sannsynligheten for å være registrert arbeidsledig i november 2008. N=alle i analysegrunnlaget som er i arbeidsstyrken (sysselsatte + arbeidsledige). Ulike modeller.

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Førstegenerasjonsinnvandrere	0,967	0,112	0,667	0,114	0,632	0,114	0,639	0,114
Født i Norge med innvandrereforeldre	0,276	0,255	-0,044	0,259	-0,076	0,258	-0,071	0,258
Startet i videregående i 2000	0,081	0,084	-0,001	0,091	0,052	0,089	0,009	0,091
Jente, uten barn	-0,497	0,084	-0,381	0,085	-0,520	0,085	-0,444	0,086
Jente, med barn	0,141	0,076	0,103	0,077	0,017	0,078	0,052	0,078
Gutt, med barn	0,033	0,089	-0,107	0,090	-0,069	0,090	-0,100	0,091
Bor i Oslo i 2008	-0,148	0,104	-0,173	0,106	-0,200	0,106	-0,191	0,106
Alder i 2008	0,079	0,066	-0,046	0,075	-0,032	0,073	-0,046	0,075
Kompetansenivå 2008			-0,352	0,029			-0,255	0,034
Begynt i allmennfaglig retning			0,043	0,068	-0,150	0,069	-0,041	0,071
Opplysninger om vg1-karakterer finnes			0,775	0,132	0,790	0,133	0,745	0,133
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)			-0,457	0,045	-0,556	0,043	-0,452	0,045
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003					-0,684	0,081	-0,387	0,091
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007					-0,898	0,116	-0,615	0,122
Konstant	-5,261	1,640	-0,589	1,892	-1,444	1,836	-0,680	1,886
Tallet på observasjoner	35649		35649		35649		35649	
Pseudo R square (Nagelkerke)	0,014		0,077		0,075		0,081	

Koeffisienter i uthevet skrift er signifikante på nivå $p < 0,05$. Koeffisienter i kursiv og med uthevet skrift, er signifikante på nivå $p < 0,10$.

I artikkelen «Ut av videregående med ulik kompetanse – de første årene på arbeidsmarkedet» i SSBs analysepublikasjon «Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet» er tabell 3.4 nedenfor benyttet som grunnlag for figur 6.1 i artikkelen. I tabell 3.4 er det utført separate analyser av ungdom med innvandringsbakgrunn og ungdom uten innvandringsbakgrunn. Resultatene over (tabell 3.3) er imidlertid også grunnlag for omtale og refleksjoner i den nevnte artikkelen. Her skal vi bare kort omtale enkelte funn i tabell 3.3..

Tabell 3.3 viser at det er ingen effekt i noen av modellene av å ha innvandrede foreldre, det vil si at norskfødte med innvandrereforeldre har samme ledighetsrisiko som ungdom uten innvandringsbakgrunn. Det er imidlertid en klar positiv effekt av å være innvandrer i alle modeller, det vil si at de har størst risiko for å være registrert som arbeidsledige uavhengig av kvalifikasjoner. Denne effekten reduseres i modell 2 når kontroll for karakterer og kompetansenivå inkluderes, men er fortsatt signifikant og relativt høy, og er om lag den samme i modell 2, 3 og 4.

I modellene 2, 3 og 4 varierer det hvorvidt det kontrolleres for kompetansenivå eller læreplass, eller begge deler. Effekten av kompetansenivå (modell 2) reduseres noe når læreplass er inkludert (modell 4). Effektene av læreplass (modell 3) reduseres når kompetansenivå også er inkludert (modell 4). Begge deler har imidlertid fortsatt klar effekt.

En annen effekt som tilsynelatende kanskje ser pussig ut, er at det er en positiv effekt på risikoen for å være arbeidsledig av at det finnes opplysninger om grunnkurskarakterer. Her må en også se på den negative effekten av grunnkurskarakterer. Selv et så lavt gjennomsnittlig karakternivå som 2 gir samlet redusert effekt på risikoen for å være arbeidsledig sammenliknet med når karakteren er 0, det vil her si at karakteropplysninger mangler.

Tabell 3.4 nedenfor er grunnlaget for figur 6.1 i den nevnte SSB-publikasjonen. Figuren viser forskjeller i ledighetsrisiko etter innvandringsbakgrunn og hvorvidt en hadde hatt lære plass, med størst ledighetsrisiko for innvandrere uavhengig av om de hadde hatt lære plass. Den nevnte figuren viser også at det er forskjeller i ledighetsrisikoen mellom kvinner og menn etter innvandringsbakgrunn, og avhengig av hvorvidt kvinnene har barn; det er en særlig stor risiko for å være arbeidsledig blant kvinnelige unge innvandrere med barn, noe som også kan leses klart ut av tabell 3.4.

Tabell 3.4 Separate analyser av personer med innvandringsbakgrunn og personer uten innvandringsbakgrunn. Binomisk logistisk regresjon av sannsynligheten for å være registrert arbeidsledig i november 2008. N=i arbeidsstyrken, hver av gruppene. (Modellen tilsvare modell 4 i tabell 3.3)

	Med innvandringsbakgrunn		Uten innvandringsbakgrunn	
	B	S.E.	B	S.E.
Født i Norge med innvandrerforeldre	-0,807	0,276		
Startet i videregående i 2000	-0,095	0,214	0,102	0,109
Jente, uten barn	-0,668	0,299	-0,420	0,089
Jente, med barn	0,554	0,235	-0,010	0,083
Gutt, med barn	0,264	0,263	-0,140	0,097
Bor i Oslo i 2008	0,040	0,188	-0,289	0,132
Alder i 2008	-0,180	0,121	0,058	0,097
Kompetansenivå 2008	-0,197	0,106	-0,264	0,036
Begynt i allmennfaglig retning	0,106	0,197	-0,056	0,076
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	0,687	0,419	0,722	0,141
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	-0,288	0,153	-0,458	0,047
Registrert med lære plass i løpet av perioden 2001–2003	-0,298	0,348	-0,382	0,095
Registrert med lære plass i løpet av perioden 2004–2007	-0,718	0,486	-0,601	0,127
Konstant	2,731	3,103	-3,188	2,441
Tallet på observasjoner	1803		33846	
Pseudo R square (Nagelkerke)	0,071		0,077	

Koeffisienter i uthevet skrift er signifikante på nivå $p < 0,05$. Koeffisienter i kursiv og med uthevet skrift, er signifikante på nivå $p < 0,10$.

3.3 Analyser av arbeidsmarkedsstatus. Multinomisk logistisk regresjon

Tabell 3.5 viser resultater av multinomisk logistisk regresjon når hele materialet er analysert samlet. Her inngår innvandringsbakgrunn som uavhengige variabler (i form av dummy-variabler) i analysen. Koeffisientene for det å ha innvandrerbakgrunn uttrykker dermed om det er forskjell mellom gruppen uten innvandringsbakgrunn (som er referansegruppen i analysene) og ungdom med innvandringsbakgrunn, i sannsynligheten for å være uten arbeid, i «annet-gruppen» eller i videregående opplæring – relativt til det å være i arbeid. Videre viser tabell 3.5 hvorvidt effektene av det å ha innvandringsbakgrunn endrer seg når flere og flere variabler tas inn som kontrollvariabler i analysene. Det er viktig å være oppmerksom på at kategorien «uten arbeid» her omfatter langt flere enn de som er registrert som arbeidsledige (se tabell 3.1 og 3.2 og definisjon av status til slutt i kapittel 2).

Enkelte slående trekk ved resultatene framheves her. Den positive effekten av å være innvandrer på risikoen for å være uten arbeid (relativt til å være i arbeid) – altså økt risiko – som vi ser i modell 1, endrer fortegn eller er ikke signifikant i de øvrige modellene når ulike sett av kontrollvariabler tas inn i analysene.

Tabell 3.5 Arbeidsmarkedsstatus høsten 2008. Resultater av multinomisk logistisk regresjon.

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4		Modell 5	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
Uten arbeid, versus i arbeid										
Konstant	-1,804	0,026	-16,657	0,891	-7,820	0,922	-7,740	0,919	-5,162	1,133
Innvandrere	0,425	0,067	0,074	0,073	-0,144	0,075	-0,164	0,075	-0,139	0,087
Født i Norge med innvandrereforeldre	0,072	0,137	0,006	0,138	-0,338	0,145	-0,355	0,144	-0,322	0,166
Startet i videregående i 2000	0,034	0,028	0,584	0,043	0,369	0,045	0,367	0,045	0,172	0,055
Jente, uten barn	0,217	0,035	0,226	0,035	0,381	0,038	0,331	0,038	0,174	0,046
Jente, med barn	0,306	0,038	0,302	0,038	0,298	0,041	0,255	0,042	0,108	0,049
Gutt, med barn	-0,384	0,054	-0,415	0,055	-0,573	0,058	-0,566	0,058	-0,320	0,068
Bor i Oslo i 2008	-0,211	0,053	-0,217	0,054	-0,257	0,057	-0,272	0,057	-0,060	0,066
Alder i 2008			0,594	0,036	0,296	0,036	0,292	0,036	0,112	0,045
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)					0,411	0,084	0,418	0,084	0,243	0,101
Kompetansenivå 2005, kvadrert					-0,182	0,016	-0,168	0,016	-0,090	0,019
Økning i kompetansenivå 2005–2008					-0,451	0,038	-0,320	0,040	-0,121	0,046
Begynt i allmennfaglig retning					-0,078	0,037	-0,149	0,038	0,089	0,045
Opplysninger om vg1-karakterer finnes					-0,074	0,076	-0,088	0,076	-0,064	0,090
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)					-0,366	0,025	-0,359	0,025	-0,171	0,029
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003							-0,362	0,050	-0,240	0,057
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007							-0,594	0,073	-0,153	0,079
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang									1,795	0,046
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger									3,623	0,047

Tabell 3.5 Arbeidsmarkedsstatus høsten 2008 (forts.)

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4		Modell 5	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
I "annet-gruppen", versus i arbeid										
Konstant	-2,885	0,041	-4,082	1,652	-0,459	1,639	-0,397	1,635	0,124	1,620
Innvandrere	0,671	0,087	0,652	0,091	0,540	0,092	0,514	0,092	0,498	0,092
Født i Norge med innvandrereforeldre	0,828	0,138	0,824	0,139	0,683	0,140	0,661	0,140	0,658	0,140
Startet i videregående i 2000	0,036	0,043	0,082	0,076	-0,014	0,075	-0,019	0,075	-0,050	0,075
Jente, uten barn	0,013	0,057	0,013	0,057	0,047	0,057	-0,026	0,058	-0,042	0,058
Jente, med barn	0,729	0,053	0,729	0,053	0,723	0,053	0,656	0,054	0,621	0,054
Gutt, med barn	-0,347	0,086	-0,347	0,086	-0,384	0,086	-0,374	0,086	-0,342	0,086
Bor i Oslo i 2008	0,353	0,068	0,354	0,068	0,288	0,068	0,262	0,068	0,286	0,068
Alder i 2008			0,048	0,066	-0,064	0,065	-0,066	0,065	-0,098	0,064
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)					-0,044	0,130	-0,020	0,130	-0,024	0,131
Kompetansenivå 2005, kvadrert					-0,046	0,024	-0,034	0,024	-0,025	0,024
Økning i kompetansenivå 2005–2008					-0,350	0,059	-0,245	0,061	-0,209	0,061
Begynt i allmennfaglig retning					0,338	0,049	0,223	0,051	0,256	0,051
Opplysninger om vg1-karakterer finnes					-0,464	0,112	-0,482	0,112	-0,457	0,112
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)					0,041	0,033	0,049	0,033	0,074	0,033
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003							-0,466	0,065	-0,446	0,065
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007							-0,417	0,091	-0,370	0,092
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang									0,436	0,062
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger									0,942	0,076

Tabell 3.5 Arbeidsmarkedsstatus høsten 2008 (forts.)

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4		Modell 5	
	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.	B	S.E.
I videregående opplæring, versus i arbeid										
Konstant	-3,190	0,048	1,782	2,581	2,182	2,578	2,005	2,656	2,474	2,643
Innvandrere	-0,393	0,160	-0,324	0,164	-0,465	0,165	-0,257	0,171	-0,283	0,172
Født i Norge med innvandrereforeldre	-0,912	0,362	-0,900	0,362	-1,067	0,362	-0,854	0,372	-0,871	0,373
Startet i videregående i 2000	0,362	0,052	0,171	0,112	0,102	0,112	-0,002	0,115	-0,034	0,115
Jente, uten barn	-0,066	0,065	-0,068	0,065	-0,052	0,066	0,175	0,070	0,160	0,070
Jente, med barn	0,137	0,070	0,138	0,070	0,126	0,071	0,404	0,076	0,356	0,076
Gutt, med barn	-0,386	0,098	-0,382	0,098	-0,386	0,098	-0,451	0,102	-0,420	0,103
Bor i Oslo i 2008	0,036	0,043	0,122	0,090	0,058	0,091	0,183	0,096	0,208	0,096
Alder i 2008			-0,199	0,103	-0,225	0,102	-0,208	0,105	-0,242	0,105
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)					0,559	0,158	0,030	0,172	0,037	0,172
Kompetansenivå 2005, kvadrert					-0,136	0,029	-0,140	0,032	-0,132	0,032
Økning i kompetansenivå 2005–2008					0,325	0,047	-0,894	0,066	-0,843	0,066
Begynt i allmennfaglig retning					0,448	0,057	0,687	0,063	0,727	0,063
Opplysninger om vg1-karakterer finnes					0,140	0,134	0,188	0,143	0,198	0,143
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)					-0,107	0,038	-0,102	0,041	-0,072	0,041
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003							1,337	0,100	1,366	0,100
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007							3,434	0,085	3,498	0,085
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang									0,636	0,081
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger									1,072	0,107
Tallet på observasjoner	42924		42924		42924		42924		42924	
Pseudo R ² (Nagelkerke)	0,020		0,028		0,174		0,234		0,404	

Koeffisienter i uthevet skrift er signifikante på nivå $p < 0,05$. Koeffisienter i kursiv og med uthevet skrift, er signifikante på nivå $p < 0,10$.

Videre viser tabell 3.5 at det i modell 1 og 2 ikke er signifikant effekt av det å tilhøre gruppen født i Norge med innvandrerforeldre på risikoen for å være uten arbeid; altså risikoen er ikke forskjellig for dem og for ungdom uten innvandringsbakgrunn. I de øvrige modellene (modell 3 – 5, der diverse bakgrunnsfaktorer er kontrollert for) er denne effekten negativ, det vil si at gruppen født i Norge med innvandrerforeldre har *mindre* risiko for å være uten arbeid enn ungdom uten innvandringsbakgrunn.

Effekten av alder er synliggjort spesielt i modell 2 (tabell 3.5). Økt alder ved start i videregående gir økt risiko for å være uten arbeid. Kontrollen for alder i modell 2 medfører at effekten av det å være innvandrer endres fra modell 1 til modell 2 (ikke signifikant i modell 2). Tilleggsanalyser viser at dette *ikke* kommer av økt risiko for å være uten arbeid blant de eldste ungdommene med innvandringsbakgrunn (det er flere «eldre» blant innvandrerne enn dem uten innvandringsbakgrunn), men at det er en klart større risiko for å være uten arbeid blant de eldste *uten* innvandringsbakgrunn (som riktignok er færre).¹

Et annet funn i tabell 3.5 som vi vil trekke fram her, er at både innvandrere og ungdom født i Norge med innvandrerforeldre har langt større tendens til å tilhøre «annet-gruppen», det vil si ikke registrert i utdanning, i arbeid, som arbeidsledig eller med noen annen aktivitet, enn ungdom uten innvandringsbakgrunn. Denne tendensen er robust også etter kontroll for en rekke bakgrunnsvariabler i modellene 2 – 5.

Mens tabell 3.5 viste resultater når hele materialet inngår i analysene – herunder effekten av det å ha innvandringsbakgrunn i ulike modeller, viser tabell 3.6 og 3.7 nedenfor til separate analyser av ungdom med og uten innvandringsbakgrunn. Grunnen til de separate analysene er at mange variabler kan ha ulik effekt for ungdom med og uten innvandringsbakgrunn.

Resultatene i tabell 3.6 nedenfor er benyttet som grunnlag for beregninger som er basis for figurene 6.2 og 6.3, samt tabell 6.7 i artikkelen «Ut av videregående med ulik kompetanse – de første årene på arbeidsmarkedet». Resultatene i tabell 3.7 nedenfor er basis for figur 6.4 i samme artikkel.

Tabell 3.6 viser blant annet at det å ha vært registrert som lærling sterkt reduserer risikoen for å være uten arbeid høsten 2008, og det gjelder både ungdom med innvandringsbakgrunn og ungdom uten innvandringsbakgrunn. Videre ser vi at det gjelder både effekten av å ha vært lærling tidlig i perioden (den «normale» tiden for å være lærling i disse kullene), og det å ha fått lære plass senere, og særlig har det siste en stor betydning. Dessuten er slik at det har særlig stor betydning for innvandrerne å ha vært lærling; det gir stor reduksjon i risikoen for å være uten arbeid høsten 2008. Imidlertid viser bakgrunns materialet (se også tabell 2.3 foran) at ungdom med innvandringsbakgrunn langt sjeldnere enn ungdom uten innvandringsbakgrunn faktisk har vært lærlinger. På den annen side, *om* de har vært det, bedres sjansene på arbeidsmarkedet.

Den siste tabellen – tabell 3.7 – kontrollerer for tidligere erfaring med det å ha vært uten arbeid i perioden 2005 – 2007. Resultatene viser at dette har større betydning for ungdom uten innvandringsbakgrunn enn for ungdom med innvandringsbakgrunn.² Dette innebærer at ungdom uten innvandringsbakgrunn har større tendens til å bli værende i en marginalisert arbeidsmarkedssituasjon, enn ungdom med innvandringsbakgrunn.

¹ Dette kommer av at det er ulike årsaker til å være «overårig» ved start i videregående opplæring blant ungdom med og uten innvandringsbakgrunn. Ungdom uten innvandringsbakgrunn som er «overårig», har trolig i større grad problemer av sosial/helsemessig art enn innvandrerne i samme alder. De sistnevnte er trolig oftere «overårig» på grunn av forsinkelser og avbrudd i opplæringsløpet av grunner knyttet til selve migrasjonen.

² Forskjellene mellom ungdom med og uten innvandringsbakgrunn når det gjelder koeffisientene for disse variablene, er signifikantstestet, og er funnet signifikante.

Tabell 3.6 Arbeidsmarkedsstatus høsten 2008. Resultater av multinomisk logistisk regresjon blant ungdom med innvandringsbakgrunn og ungdom uten innvandringsbakgrunn.

	Med innvandringsbakgrunn		Uten innvandringsbakgrunn	
	B	S.E.	B	S.E.
Uten arbeid, versus i arbeid				
Konstant	1,671	1,810	-11,896	1,140
Født i Norge med innvandrerforeldre	-0,328	0,158		
Startet i videregående i 2000	0,014	0,138	0,517	0,052
Jente, uten barn	-0,162	0,166	0,357	0,039
Jente, med barn	0,688	0,154	0,220	0,043
Gutt, med barn	-0,590	0,214	-0,557	0,060
Bor i Oslo i 2008	-0,175	0,123	-0,287	0,065
Alder i 2008	-0,059	0,069	0,456	0,045
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,627	0,318	0,494	0,087
Kompetansenivå 2005, kvadrert	0,086	0,063	-0,186	0,017
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,290	0,158	-0,322	0,041
Begynt i allmennfaglig retning	-0,119	0,131	-0,148	0,040
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	0,027	0,297	-0,116	0,079
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	-0,297	0,108	-0,352	0,026
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	-0,633	0,252	-0,333	0,052
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	-0,854	0,368	-0,581	0,075
I "annet-gruppen", versus i arbeid				
Konstant	-0,073	20,253	0,134	20,376
Født i Norge med innvandrerforeldre	0,110	0,161		
Startet i videregående i 2000	-0,095	0,161	-0,031	0,101
Jente, uten barn	0,156	0,175	-0,055	0,062
Jente, med barn	0,540	0,184	0,669	0,057
Gutt, med barn	-0,510	0,264	-0,356	0,091
Bor i Oslo i 2008	0,233	0,140	0,276	0,078
Alder i 2008	-0,061	0,086	-0,085	0,094
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,035	0,358	-0,044	0,139
Kompetansenivå 2005, kvadrert	-0,036	0,069	-0,028	0,026
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,691	0,256	-0,207	0,063
Begynt i allmennfaglig retning	0,267	0,146	0,219	0,054
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	-0,334	0,337	-0,521	0,120
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	0,109	0,112	0,050	0,034
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	-0,385	0,256	-0,470	0,067
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	-1,013	0,477	-0,397	0,094
I videregående opplæring, versus i arbeid				
Konstant	-6,080	3,946	5,582	3,289
Født i Norge med innvandrerforeldre	-0,422	0,418		
Startet i videregående i 2000	-0,258	0,334	-0,121	0,138
Jente, uten barn	-0,110	0,386	0,181	0,071
Jente, med barn	-0,248	0,478	0,420	0,077
Gutt, med barn	-1,237	0,645	-0,427	0,104
Bor i Oslo i 2008	-0,471	0,330	0,252	0,100
Alder i 2008	0,140	0,148	-0,352	0,131
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,699	0,880	0,047	0,176
Kompetansenivå 2005, kvadrert	-0,001	0,167	-0,143	0,033
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,607	0,334	-0,904	0,067
Begynt i allmennfaglig retning	1,058	0,322	0,668	0,064
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	-0,369	0,752	0,204	0,146
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	0,165	0,250	-0,111	0,042
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	1,761	0,570	1,323	0,102
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	3,560	0,462	3,426	0,086
Tallet på observasjoner	2314		40610	
Pseudo R square (Nagelkerke)	0,169		0,239	

Koeffisienter i uthevet skrift er signifikante på nivå $p < 0,05$. Koeffisienter i kursiv og med uthevet skrift, er signifikante på nivå $p < 0,10$.

Tabell 3.7 Arbeidsmarkedsstatus høsten 2008. Med kontroll for tidligere arbeidsmarkedserfaringer. Resultater av multinomisk logistisk regresjon blant ungdom med og uten innvandringsbakgrunn.

	Med innvandringsbakgrunn		Uten innvandringsbakgrunn	
	B	S.E.	B	S.E.
Uten arbeid, versus i arbeid				
Konstant	1,849	1,999	-8,285	1,346
Født i Norge med innvandrerforeldre	-0,278	0,174		
Startet i videregående i 2000	-0,153	0,152	0,294	0,062
Jente, uten barn	-0,081	0,183	0,183	0,048
Jente, med barn	0,587	0,172	0,064	0,051
Gutt, med barn	-0,219	0,234	-0,327	0,071
Bor i Oslo i 2008	-0,006	0,137	-0,093	0,075
Alder i 2008	-0,126	0,076	0,233	0,053
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,623	0,335	0,309	0,106
Kompetansenivå 2005, kvadrert	0,111	0,066	-0,105	0,020
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,112	0,176	-0,122	0,048
Begynt i allmennfaglig retning	0,051	0,145	0,099	0,047
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	-0,177	0,321	-0,049	0,094
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	-0,134	0,117	-0,171	0,030
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	-0,505	0,269	-0,218	0,058
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	-0,871	0,391	-0,103	0,081
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang	1,399	0,165	1,819	0,048
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger	2,771	0,167	3,686	0,049
I "annet-gruppen", versus i arbeid				
Konstant	-0,085	20,266	0,821	20,342
Født i Norge med innvandrerforeldre	0,118	0,161		
Startet i videregående i 2000	-0,110	0,161	-0,068	0,100
Jente, uten barn	0,162	0,175	-0,073	0,062
Jente, med barn	0,525	0,184	0,631	0,057
Gutt, med barn	-0,497	0,265	-0,325	0,092
Bor i Oslo i 2008	0,242	0,140	0,297	0,078
Alder i 2008	-0,064	0,087	-0,125	0,093
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,030	0,363	-0,051	0,139
Kompetansenivå 2005, kvadrert	-0,035	0,070	-0,019	0,026
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,679	0,257	-0,168	0,063
Begynt i allmennfaglig retning	0,271	0,146	0,255	0,055
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	-0,363	0,339	-0,487	0,120
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	0,123	0,113	0,076	0,035
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	-0,379	0,257	-0,449	0,067
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	-1,011	,477	-0,344	0,094
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang	0,216	0,175	0,463	0,066
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger	0,203	0,242	1,021	0,080
I videregående opplæring, versus i arbeid				
Konstant	-5,948	3,898	6,219	3,248
Født i Norge med innvandrerforeldre	-0,432	0,418		
Startet i videregående i 2000	-0,289	0,335	-0,159	0,137
Jente, uten barn	-0,116	0,388	0,164	0,071
Jente, med barn	-0,277	0,482	0,369	0,077
Gutt, med barn	-1,222	0,646	-0,399	0,104
Bor i Oslo i 2008	-0,442	0,330	0,272	0,100
Alder i 2008	0,129	0,146	-0,393	0,129
Kompetansenivå 2005 (skala 1–4)	-0,687	0,876	0,055	0,176
Kompetansenivå 2005, kvadrert	0,000	0,167	-0,135	0,033
Økning i kompetansenivå 2005–2008	-0,602	0,338	-0,852	0,067
Begynt i allmennfaglig retning	1,083	0,323	0,711	0,065
Opplysninger om vg1-karakterer finnes	-0,372	0,752	0,221	0,146
Gjennomsnittskarakterer på grunnkurs (0–6)	0,179	0,250	-0,081	0,042
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2001–2003	1,781	0,571	1,354	0,102
Registrert med læreplass i løpet av perioden 2004–2007	3,564	0,463	3,496	0,087
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, (bare) en gang	0,015	0,423	0,665	0,083
Tidligere (nov. 2005–2007) registrert uten arbeid, to eller tre ganger	0,592	0,468	1,110	0,110
Tallet på observasjoner	2314		40610	
Pseudo R square (Nagelkerke)	0,301		0,410	

Koeffisienter i uthevet skrift er signifikante på nivå $p < 0,05$. Koeffisienter i kursiv og med uthevet skrift, er signifikante på nivå $p < 0,10$.

Referanser

- Helland, H. & L.A. Støren (2006). Vocational Education and the Allocation of Apprenticeships: Equal Chances for Applicants Regardless of Immigrant Background? *European Sociological Review*, 22(3): 339–351.
- Helland, H. & L. A. Støren (2011). Sosial reproduksjon i yrkesfagene. *Tidsskrift for samfunnsforskning* no. 2/11:151–180.
- Opheim, V. (2009). Kostnader ved frafall: Hva betyr frafall i videregående opplæring for inntekt blant ulike grupper yrkesaktiv ungdom? *Søkelys på arbeidslivet*, 3, 2009: 325–340.
- Statistisk sentralbyrå (2011). *Utdanning 2011 – veien til arbeidslivet*. SA nr. 124. Oslo–Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå.
- Støren, L.A., Helland, H. & J.B. Grøgaard (2007). *Og hvem stod igjen...? Sluttrapport fra prosjektet Gjennomstrømming i videregående opplæring blant elever som startet i videregående opplæring i årene 1999 – 2001*. Rapport 14/2007. Oslo: NIFU STEP.
- Støren, L.A., H. Helland & V. Opheim (2009). Getting through closed doors? Labour market entry among ethnic minority and majority youth with low levels of formal education. *Journal of Education and Work*, 22(4): 261–282.
- Støren, L.A. (2006). Nasjonalitetsforskjeller i karakterer i videregående opplæring. *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 6(2):59–86.
- Støren, L.A. (2009). *Choice of Study and Persistence in Higher Education by Immigrant Background, Gender and Social Background*. Report 43/2009. Oslo: NIFU STEP.
- Støren, L.A. (2010). *Unge innvandrere i utdanning og overgang til arbeid*. Rapport 45/2010. Oslo: NIFU.
- Støren, L. A. (2011a). Key factors behind labour market marginalization of young immigrants: low qualifications, limited access to apprenticeships, or state dependence. *Young – Nordic Journal of Youth Research*, 19 (2): 129–158.
- Støren, L.A. (2011b). Pursuing educational ambitions? HE enrolment and the choice of study programmes among immigrant and non-immigrant youth in Norway. *Irish Educational Studies* 30 (2): 159–177.

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no